

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
2. Дзьобань О.І. Діяльність як фактор формування особистості у військовому колективі // Наукові записки Харківського військового університету. – 1999. – Вип. II. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. – С. 47-49.
3. Кобернік О.М. Організація виховного процесу на засадах проєктивної педагогіки // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 74-81.
4. Литвиновський Є.Ю. Офіцер структури виховної роботи – менеджер виховного процесу у Збройних Силах України // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. пр. / За заг. ред. Євтуха М.Б. – К.: КНЛУ. – 2002. – Вип. 22. – С. 167-171.
5. Утлик Э.П. Воинский коллектив // Основы военной психологии и педагогики. – М.: Воениздат, 1981. – 215 с.
6. Ягупов В.В. Педагогіка. – К.: Либідь, 2002. – 559 с.

Лабун Ю.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема професійної підготовки вихователя закладу дошкільної освіти активно висвітлюється науковцями у сучасній психолого-педагогічній теорії. Зокрема, інтегрований підхід до підготовки фахівців дошкільної освіти концептуально обґрунтовано та експериментально перевірено у дослідженнях А. Богуш [1], Г. Беленької [2], Н. Лисенко [5], Т. Поніманської [6], Т. Титаренко [7] та ін. Сучасні педагоги Н. Гавриш [3], Т. Котик [4] досліджують проблеми формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти, теоретико-методичні засади організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у закладах дошкільної освіти.

Професійно важливі якості є соціально зумовленими, формуються поступово, розвиваються на основі здібностей і забезпечують результативність та ефективність діяльності. Оскільки в якості суб'єкта діяльності можуть об'єднуватися різні здібності, то цілком доречним буде вживання цих понять у контексті професійно важливих якостей. Ми поділяємо таку позицію і вважаємо, що професійні якості та їх системи необхідно визначити як внутрішні умови, які опосередковують зовнішні впливи і вимоги діяльності. Здібності складають основу професійних якостей, адже вони забезпечують оволодіння способом та операціями діяльності за наявності необхідних і достатніх умов. Сформованість професійно важливих якостей дає змогу суб'єкту діяльності швидко та ефективно розгортати спосіб діяльності.

Процеси реформування та модернізації, які зараз відбуваються в системі вищої педагогічної освіти, об'єктивно спрямовані на її подальший прогресивний

розвиток, забезпечення потреб суспільств і держави у кваліфікованих фахівцях, що передбачає відповідні зміни у професійно-педагогічній підготовці вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку. Система фахової підготовки майбутніх вихователів становить цілісний комплекс структурних елементів, що перебувають між собою у певних зв'язках і стосунках, взаємодіють один з одним і утворюють цілісну єдність [5].

Важливим компонентом професійної підготовки майбутніх вихователів є формування в них комунікативної компетентності, що охоплює і оволодіння методикою виховання звукової культури мовлення в дітей молодшого дошкільного віку.

Виховання звукової культури мовлення передбачає:

- формування правильної звуковимови і слово-вимови, для чого є необхідним розвиток мовленнєвого слуху, мовленнєвого дихання, моторики артикуляційного апарату;

- виховання орфоепічних норм правильної мови – вміння говорити згідно з нормами літературної вимови. Орфоепічні норми охоплюють фонетичну систему мови, вимову окремих слів і груп слів, окремих граматичних форм. До складу орфоепії входить не тільки вимова, але і наголос, тобто специфічне явище усного мовлення;

- формування виразності мовлення – оволодіння засобами мовленнєвої виразності передбачає вміння користуватися висотою і силою голосу, темпом і ритмом мовлення, паузами, різноманітними інтонаціями. Помічено, що дитина в повсякденному спілкуванні володіє природною виразністю мовлення, але має потребу в навчанні довільної, усвідомленої виразності при читанні віршів, переказі, розповіданні;

- вироблення дикції – виразної вимови кожного звуку і слова окремо, а також фрази в цілому;

- виховання культури мовленнєвого спілкування як частини комунікативного етикету.

У звуковій культурі мовлення виділяють два розділи: культуру вимови і мовленнєвий слух. Тому і робота повинна вестися у двох напрямках:

- 1) розвиток мовленнєвого апарату (апарату артикуляції, голосового апарату, мовленнєвого дихання) і на цій основі формування вимови звуків, слів, чіткої артикуляції;

- 2) розвиток сприйняття мовлення (слухової уваги, мовленнєвого слуху, основними компонентами якого є фонематичний, звуковий, ритмічний слух).

Майбутній вихователь повинен бути обізнаний в тому, що у закладах дошкільної освіти з розділу «Виховання звукової культури мовлення» проводять такі типи занять: фронтальні (з усією групою), групові (з підгрупами), індивідуально-групові (4-8 дітей) та індивідуальні (1-4 дітей). За характером такі заняття поділяються на комплексні, тематичні, підсумкові та контрольні. На заняттях з дітьми молодшого дошкільного віку реалізуються такі завдання виховання звукової культури мовлення:

- розвиток артикуляційного апарату (м'язів мовленнєвого апарату);
- ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з будовою мовленнєвого апарату;

- розвиток мовленнєвого дихання;
- розвиток фонематичного слуху;
- оволодіння правильною вимовою усіх звуків рідної мови;
- удосконалення дикції;
- розвиток інтонаційної виразності мовлення (інтонація, теми, тембр, сила голосу, мелодика, наголоси тощо);
- робота над усвідомленням дітьми звукового складу рідної мови.

Усі завдання з виховання звукової культури мовлення в дітей молодшого дошкільного віку здійснюються в єдності і забезпечують формування у них фонетичної компетенції.

Для здійснення підготовки майбутніх вихователів ЗДО до виховання звукової культури мовлення дітей молодшого дошкільного віку в умовах закладів вищої освіти проводяться лекції, семінарські та практичні заняття; студентами здійснюється розробка науково-дослідних проєктів тощо. Зокрема, лекції та семінари на такі теми: «Поняття звукової культури мовлення», «Особливості звуковимови дітей у різних вікових групах», «Індивідуальна перевірка звукової культури мовлення дітей», «Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення дітей», «Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях», «Корекція мовлення у спеціальному закладі дошкільної освіти».

Отже, підготовка майбутніх вихователів до виховання звукової культури мовлення молодших дошкільників здійснюється насамперед під час лекцій, присвячених відповідній темі. Також важливим практичним інструментом у цьому процесі є цілеспрямована система вправ і завдань, завдяки якій досягається поступовий перехід від свідомого виконання студентами окремих операцій до їх повної автоматизації, від формування окремих компонентів діяльності до їх об'єднання.

Список використаних джерел:

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика / А.М. Богуш. – Запоріжжя: Просвіта, 2000.
2. Беленька Г.В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Г.В. Беленька. – К.: Науковий світ, 2012. – 38 с.
3. Гавриш Н.В. Художнє слово і дитяче мовлення: методичний посібник для вихователів / Н. В. Гавриш. – Донецьк, 1999.
4. Особливості уроку української мови в початковій школі за умов компетентнісного підходу / Т. Котик // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2014. – Ч. 2. – С. 177-182.
5. Лисенко Н.В. Актуальні напрями удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів ДНЗ: соціальне замовлення сьогодення / Н.В. Лисенко // Педагогічний дискурс. – 2012. – Вип. 13. – С. 186-192.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.І. Поніманська. – К.: Академвидав, 2006. – 456 с.
7. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: [навч. посіб.] / Т.М. Титаренко. – К.: Марич, 2009. – 232 с.